

**HARJAVALLAN KAUPUNGIN
OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA
ESI- JA PERUSOPETUKSESSA SEKÄ
LUKIOKOULUTUKSESSA**

Sisällys

1. Opiskeluhoito esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa
 - 1.1. Opiskeluhoitoon tavoitteet ja keskeiset periaatteet
2. Opiskeluhoitoon monialainen yhteistyö
 - 2.1. Yhteistyö kotien kanssa
 - 2.2. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa (HVA täyttää)
 - 2.2.1. Perhekeskus
 - 2.2.2. Sosiaalipalvelut ja lastensuojelu
 - 2.2.3. Erikoissairaanhoido
 - 2.3. Muu yhteistyö oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
 - 2.3.1. Ankkuritiimi ja yhteistyö poliisin kanssa
 - 2.3.2. Nuorisotoimi
 - 2.3.3. Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö
 - 2.4. Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä
 - 2.5. Yhteistyö joustavan perusopetuksen yhteydessä
 - 2.6. Yhteistyö sairaalaopetuksen kanssa
 - 2.7. Opiskeluhoitoon periaatteista ja yhteistyöstä tiedottaminen
3. Opiskeluhoitoon kokonaistarve ja palvelut (HVA)
 - 3.1. Opiskeluhoitopalveluiden järjestäminen
 - 3.1.1. Koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut
 - 3.1.2. Terveystieteiden palveluiden järjestäminen
 - 3.2. Tilojen järjestäminen opiskeluhoitoon henkilöstölle
4. Hyvinvoinnin johtaminen ja opiskeluhoitoryhmät
 - 4.1. Harjavallan opiskeluhoitoon ohjausryhmä
 - 4.2. Monialainen yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä
 - 4.2.1. Esiopetusyksikön monialainen opiskeluhoitoryhmä
 - 4.2.2. Perusopetuksen koulun monialainen opiskeluhoitoryhmä
 - 4.2.3. Lukion monialainen opiskeluhoitoryhmä
5. Toimenpiteet yhteisöllisen työn edistämiseksi
 - 5.1. Poissaoloihin puuttuminen, ennaltaehkäisy ja suunnitelmallinen seuranta
 - 5.2. Järjestyssäännöt
 - 5.3. Koulukuljetuksen odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet
 - 5.4. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
 - 5.5. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta, häirinnältä
 - 5.5.1. Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttuminen

- 5.5.2. Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille sekä suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi
- 5.6. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt
- 5.7. Terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastukset
- 5.8. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- 5.9. Henkilöstön perehdyttäminen yhteisölliseen työhön
- 6. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskelijahuolto)
 - 6.1. Monialaisen asiantuntijaryhmän (MAR) johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat
 - 6.2. Opiskeluhoitopalveluihin ohjaaminen
 - 6.3. Yksilöllisen opiskeluhoillon kirjaaminen - opiskeluhoitokertomukset
 - 6.4. Rekisterin pito ja tietojen tallettaminen
 - 6.5. Salassapito ja tietojen luovuttaminen
 - 6.6. Opiskeluhoito kurinpitotilanteissa tai opetuksen epäämisen yhteydessä
 - 6.7. Opettajaa koskevat toimintakäytänteet laajojen terveystarkastusten oppilaskohtaisissa asioissa
 - 6.8. Oppilaan koulupäivän aikaisen lääkityksen tai erityisruokavalion ilmoittamisen käytänteet
- 7. Yksikkökohtaiset opiskeluhoitosuunnitelmat
 - 7.1. Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista
 - 7.2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoillon edistämiseksi
 - 7.3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)
 - 7.4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
 - 7.5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma
- 8. Opiskeluhoitotyön seuranta, arviointi ja kehittämistyö

1. Opiskeluhoolto esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa

Tämä suunnitelma koskee opiskeluhoollon suunnittelua ja järjestämistä siltä osin kuin opetuksen/ koulutuksen järjestäjänä on Harjavallan kaupunki. Suunnitelman piiriin kuuluvat kaikki kunnan esi- ja perusopetuksen yksiköt sekä lukiokoulutus. Oppijoista puhuttaessa tässä suunnitelmassa käytetään yleisesti sanaa oppilas, jos asiassa viitataan yhteisesti esi- ja perusopetuksen sekä lukion käytäntöihin. Mikäli asia koskee pelkästään lukiokoulutusta, oppijasta käytetään nimitystä opiskelija. Esi- ja perusopetuksen sekä lukion yksiköistä puhuttaessa käytetään yleisesti nimitystä koulu.

1.1. Opiskeluhoollon tavoitteet ja keskeiset periaatteet

Perusopetuksen opiskeluhoollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuolto-laissa (§ 12). Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opiskeluhooltosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Opiskeluhooltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä esiopetuksen, koulujen ja opiskeluhooltopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman valmistelussa.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhoollotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi, seuraamiseksi (*omavalvonta*) ja kehittämiseksi sekä koulukohtaisesti tarkennetut tiedot (luku 7).

Opetuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhooltosuunnitelma. Harjavallan kaupungissa suunnitelma tulee laatia esi- ja perusopetukseen sekä lukiokoulutukseen. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

2. Opiskeluhoollon monialainen yhteistyö

Opiskeluhoolto on kaikkien esiopetuksessa ja kouluyhteisössä työskentelevien sekä opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, kaupungin sivistyspalveluiden henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

2.1. Yhteistyö kotien kanssa

Opiskeluhoollon toteutetaan yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa. Harjavallan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa on käytössä sähköinen viestintäjärjestelmä Wilma. Tietoa välitetään myös puhelimella, tekstiviesteillä ja sähköpostilla. Oppilaiden huoltajia tavataan oppimiskeskustelujen ja muiden tapaamisten merkeissä tarvittaessa. Oppilas ja/tai hänen huoltajansa voi osallistua oppilashuoltoryhmän koontumiseen oppilaan omista asioista keskusteltaessa. Tästä sovitaan aina etukäteen.

Koulutyöhön liittyvistä tapahtumista tiedotetaan koulujen Wilmassa ja tiedotteilla.

Kussakin koulussa toimii vanhempainyhdistys sillä edellytyksellä, että huoltajia on saatu aktivoitua yhdistyksen toimintaan. Vanhempainyhdistyksen tehtävänä on kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittäminen, edistäminen ja ylläpitäminen.

Yksikkötasolla yhteistyö on parhaimmillaan yhdessä tapahtuvaa toiminnan kehittämistä. Huoltajat voivat olla mukana työstämässä ja ottamassa kantaa opetussuunnitelmaan ja muihin toimintakulttuuriin kuuluviin asioihin. Yksikön tasolla tehtävä yhteistyö vahvistaa yhteisöllisyyttä, turvallisuutta sekä terveyttä ja tukee sitä kautta oppilaiden ja koulun henkilöstön hyvinvointia. Myös oppilaskuntien ja tukioppilastoiminnan kautta voidaan edistää samoja asioita sekä koulun että kunnan tasolla.

2.2. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa

2.2.1. Perhekeskus

Asiantuntijaryhmä voi tarvittaessa oppilaan ja/tai huoltajan luvalla konsultoida tai pyytää asian käsittelyyn mukaan Kasvatus- ja perheneuvolan, nuorisopalveluiden, aamu- ja iltapäivätoiminnan tai muiden oppilaan kanssa toimivien tahojen edustajia.

2.2.2. Sosiaalipalvelut ja lastensuojelu

Lastensuojelun sosiaalityöntekijät osallistuvat opiskeluhoitotyöhön tarvittaessa. Yhteistyön ja konsultaation tavoitteena on lapsen ja nuoren koulunkäynnin tukeminen sekä tarvittaessa käynnistää lastensuojelutarpeen arviointi.

2.2.3. Erikoissairaanhoito

Psykiatrinen sairaanhoitaja

Psykiatrinen sairaanhoitaja osallistuu tarvittaessa myös opiskeluhoitotyöhön. Hoitaja on käytettävissä kouluikäisten ja nuorten yksilö- ja ryhmätapaamisissa. Tavoitteena työssä on varhainen puuttuminen ja ongelmien tunnistaminen.

Nuorisopsykiatria

Nuorisopsykiatrian poliklinikalle tutkimuksiin ja hoitoon tarvitaan lääkärin lähete, jonka voi kirjoittaa koulu- lääkäri tai terveyskeskuslääkäri. Parhaiten asia etenee kouluterveydenhoitajan välityksellä.

2.3. Muu yhteistyö oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

2.3.1. Ankkuri-tiimi ja yhteistyö poliisin kanssa

Ankkuri-toiminta on moniammatillista yhteistyötä, jolla tuetaan lasten ja nuorten hyvinvointia ja estetään ennalta rikollisuutta. Työtä tehdään tiimeissä, johon kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimesta. Harjavalta kuuluu Satakunnan eteläiseen Ankkuri-tiimiin.

Ankkuri-tiimi työskentelee rikoksesta tai muusta häiriökäyttäytymisestä epäiltyjen lasten ja nuorten sekä heidän läheistensä kanssa. Poliisin selvittäessä nuoren tekemää rikosta Ankkuri-tiimin sosiaali- ja terveystyön ammattilaiset selvittävät nuoren ja hänen perheensä kokonaistilannetta.

Ankkuri-toiminta voi tulla avuksi esimerkiksi tilanteissa, joissa nuori alkaa tehdä rikoksia tai käyttää huumeita. Toiminnasta voi olla myös apua hankalassa elämäntilanteessa olevalle nuorelle, joka on kokenut vaikkapa lähisuhde- tai perheväkivaltaa. Nuoren oireiluun pyritään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Vaikka toiminnan ydin on nuoren tukemisessa, ovat vanhemmat ja koko perhe keskeisessä roolissa ja apua saavat kaikki. Ankkuri-toiminnan moniammatillisuudesta on etua siinä, että nuorta ja hänen perhettään pysytään tukemaan ”yhden luukun periaatteella” ja eri viranomaiset ovat alusta asti mukana.

2.3.2. Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tekevät lasten ja nuorten parissa ennaltaehkäisevää työtä yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Koulun kanssa tehtävä ennaltaehkäisevä työ on laaja-alaista. Nuorten osallisuutta lisäävän nuorten kuulemisjärjestelmän toteuttaminen edellyttää koulujen ja nuorisopalveluiden tiivistä yhteistyötä lasten parlamentin, nuorisovaltuuston ja oppilaskuntien toiminnassa, koska nämä nuorten vaikuttajaryhmät ovat nuorten kuulemisjärjestelmän perusta. Hyvinvointipalveluesihenkilö sekä nuorisotyöntekijät toimivat tiiviissä yhteistyössä erityisesti yläkoulujen opettajien kanssa oppilaiden hyvinvoinnin edistämässä ja ongelmien ehkäisemisessä. Myös alakoulujen ja lukion kanssa tehdään yhteistyötä nuorisotyön vahvuusalueilla kuten ryhmäytymisissä ja erilaisten kohtaamisten mahdollistajana, vapaa-ajan ja koulun välisen yhteistyön lisääjänä. Koulunuorisotyöntekijä toimii sekä yläkoulujen että nuorisopalveluiden yhteisenä työntekijänä.

Etsivän nuorisotyön tavoitteena on löytää yhteiskunnan ulkopuolelle jäämässä olevat nuoret varhaisessa vaiheessa. Tämä on mahdollista tarkoituksenmukaisen yhteistyön kautta yläkouluun ja lukion kanssa. Etsivän nuorisotyön työntekijöiden tehtävänä on saada nuori palvelujen pariin ja suunnitella yhdessä nuoren ja paikallisten tahojen kanssa toimenpiteitä, jotka vievät eteenpäin elämässä. Tämä onnistuu parhaiten ns. saattaen -vaihtaan -menetelmällä, eli kun nuoren läsnä ollessa vaihdetaan tietoja hänestä ja sovitaan nuoren tahdon mukaisista jatkosuunnitelmista.

2.3.3. Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö

Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyön tarkoituksena on tarjota lapsille ja nuorille sopivaa seurakunnan toimintaa, jossa he voivat myös itse olla tekemässä. Tarkoituksena on tukea lapsen/nuoren kasvua; käsitellä hänen elämänsä liittyviä kysymyksiä.

2.4. Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä

Tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä monialainen asiantuntijaryhmä (MAR) tekee tiivistä yhteistyötä oppilaan, huoltajien ja oppilaan hyvinvoinnista huolehtivien yhteistyötahojen kanssa. Yhteistyö edellyttää oppilaan ja/tai huoltajan kirjallista suostumusta.

Opiskeluhoitotyöhön osallistuvilla on oikeus luovuttaa ilman suostumusta opetuksen asianmukaisen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja opettajille ja rehtorille (POL 40§, LL 32§).

2.5. Yhteistyö joustavan perusopetuksen yhteydessä

Opiskeluhoollollista yhteistyötä tehdään oppilaan ja/tai hänen huoltajansa suostumuksella. Yksittäistä oppilasta koskeva monialainen opiskeluhoito järjestetään JOPO:ssa ja sen järjestämiseen osallistuu tarvittava asiantuntijaverkosto.

2.6. Yhteistyö sairaalaopetuksen kanssa

Perusopetusta voidaan järjestää sairaalaopetuksena. Sairaalakoulun oppilaat pysyvät aina oman koulun oppilaina. Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista. Sairaalaopetuksen yhteydessä olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite.

Sairaalaopetuksen aikana oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja opiskeluhooltoon. Lähtökohtaisesti sairaalaopetuksen yhteydessä pyritään säilyttämään yhteys oppilaan lähikoulun opiskeluhoollon ammattihenkilöihin.

Oppilaan opetuksen järjestäjä ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä välttämättömän tuen siirryttäessä sairaalaopetukseen, sairaalaopetuksen aikana sekä palattaessa sairaalaopetuksesta takaisin omaan kouluun.

Sairaalakoulujakson aikana oppilaan asioista vastaava asiantuntijaverkosto kokoontuu sairaalakoulun kokoon kutsumana verkostotapaamisissa, joihin oppilaan oman koulun edustaja/edustajat osallistuvat.

Verkostossa mukana ollut oman koulun edustaja kirjaa edellä mainituista verkostoista opiskeluhooltolain edellyttämän opiskeluhooltokertomuksen oman koulun rekistereihin.

2.7. Opiskeluhoollon periaatteista ja yhteistyöstä tiedottaminen

Koulutyöhön liittyvistä tapahtumista tiedotetaan internetissä, tiedotusohjelmiston välityksellä (Wilma tai vastaava) ja tiedotteilla. Opetuksen järjestäjä ja koulut tiedottavat kotisivuillaan yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja menettelytavoista.

Oppilaitoksen ja opiskeluhoollon henkilöstöllä on velvollisuus ohjata opiskelijaa tai huoltajaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja pyydettyä tai jos huoli oppilaasta / opiskelijasta sitä vaatii.

Koulujen henkilökunta perehdytetään opiskeluhoollon toimintaan heidän aloittaessaan työnsä Harjavallan kaupungin palveluksessa.

3. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja palvelut (HVA täydentää)

Opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoolltopalveluista tehdään kouluilla arvio seuraavaa lukuvuotta varten kevätlukukauden aikana. Arviossa huomioidaan oppilasmäärän lisäksi tehostetun ja erityisen tuen oppilaat sekä asuinalueen erityispiirteet. Lisäksi arviossa hyödynnetään lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa.

3.1. Opiskeluhoolltopalveluiden järjestäminen

Satakunnan hyvinvointialue vastaa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen koulujen koulukuraattori ja -psykologipalveluista.

3.1.1. Koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut

Kuraattori on koulun sosiaalityöntekijä, joka tekee kuraattorityötä. Hän ohjaa ja tukee koulunkäyntiin liittyvissä ongelmatilanteissa. Tavoitteena on tukea oppilasta ja huoltajia lapsen koulutyöhön vaikuttavissa asioissa, jotta koulunkäynti ja arki sujuisivat mahdollisimman suotuisasti. Kuraattori tukee opettajien ja huoltajien tekemää kasvatustyötä. Hän tekee yhteistyötä mm. kouluterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, lastensuojelun sosiaalityön, mielenterveyspalvelujen ja perheneuvolan kanssa sekä tarvittaessa ohjaa näiden palvelujen piiriin.

Kuraattorit suunnittelevat lukuvuosittain päiväkodin johtajien ja rehtorien kanssa yhteistyössä aikataulunsa, jonka mukaan työskentelevät kouluilla. Kuraattorit työskentelevät myös toistensa työpareina sekä yhdessä terveydenhuollon, psykologin ja opettajien kanssa. Arvio on, että lain edellyttämä palvelun saatavuuden vastausaika pystytään täyttämään ja palvelut lain mukaan toteutuvat lähipalveluina.

Koulupsykologin asiakkaaksi ohjaututaan henkilöstön, huoltajien tai oppilaan yhteydenottojen, kouluterveydenhuollon ja koulun opiskeluhoollon kautta. Käyntien tavoitteena on lapsen / nuoren kokonaisvaltaisen, erityisesti psyykkisen kehityksen tukeminen, tarvittaessa kuntoutus- ja hoidon tarpeen arviointi. Tyypillisimpiä pulmia ovat oppimisvaikeudet, mielialakysymyksiin liittyvät asiat, käyttäytymisen vaikeudet sekä sosiaalisissa suhteissa toimimisen vaikeudet koulussa ja kotona. Psykologi työskentelee lasten, nuorten ja heidän perheidensä kanssa myös muissa kuin kouluun liittyvissä asioissa. Arvio on, että lain edellyttämä palvelun saataavuuden vasteaika pystytään täyttämään.

Koulukuraattorin ja -psykologit työskentelevät Satakunnan hyvinvointialueen alaisuudessa

3.1.2. Terveystenhuollon palveluiden järjestäminen

Kouluterveydenhuollon järjestämisestä vastaa Satakunnan hyvinvointialue. Käytössä on kouluterveydenhuollon toimintaohjelma. Kouluterveydenhuollon toimintaohjelman suunnittelu, kohdentaminen ja järjestäminen pohjautuvat tietoon oman kunnan lasten, nuorten ja perheiden terveydestä ja hyvinvoinnista ja niihin vaikuttavista tekijöistä. Esiovetusikäiset lapset ovat neuvolapalvelujen piirissä.

Opiskeluhoitopalveluiden kehittämis- ja arviointityötä tehdään yhteistyössä kaikkien mukana olevien tahojen kanssa.

3.2. Tilojen järjestäminen opiskeluhoollon henkilöstölle

Harjavallan kaupunki ja Satakunnan hyvinvointialue ovat tehneet käyttöoikeussopimuksen, joka kattaa kaikkien yksiköiden osalta erikseen sovitut hyvinvointialueen työntekijöiden käytettävissä olevat tilat.

4. Hyvinvoinnin johtaminen ja opiskeluhoitoryhmät

4.1. Opiskeluhoollon ohjausryhmä

Harjavallan kaupungin opiskeluhoollon ohjausryhmänä toimii Keski-Satakunnan kuntien yhteinen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Harjavallan kaupunkia ryhmässä edustaa sivistysjohtaja.

Ryhmä kokoontuu yhdestä neljään kertaan vuodessa.

4.2. Monialainen yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä

Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatavat ja käytännöt

Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä (KOR) vastaa yhteisöllisen opiskeluhoollon toiminnan suunnittelusta, toteuttamisesta, arvioinnista ja kehittämisestä. Koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän toiminnasta vastaa rehtori / päiväkodin johtaja. Ryhmään kuuluu opettajaedustajan lisäksi opiskeluhoitohenkilöstöä, erityisopetuksen edustajia, yläkoulussa ja lukiossa oppilaan/opinto-ohjauksen edustaja.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen tulee ottaa huomioon kaikessa yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelussa, toteuttamisessa, arvioinnissa ja kehittämisessä.

Nivelvaiheiden yhteistyössä huolehditaan, että oppilaan siirtyminen uuteen kouluun sujuu mahdollisimman joustavasti. KOR:ssä käsiteltäviä asioita ovat eri kouluasteiden välisten yhteistyön rakenteiden ja toimintatapojen suunnittelu ja toteuttaminen. Huomioitavat nivelvaiheet: varhaiskasvatuksesta esiovetukseen, esiovetuksesta perusopetukseen, alakoulusta yläkouluun, perusopetuksesta toiselle asteelle.

KOR suunnittelee, miten oppilaiden ja yhteisön hyvinvointiin liittyvien kyselyiden kuten esim. tyytyväisyyskyselyt, laajennetun terveystarkastuksen yhteenveto sekä kouluterveyskyselyn (THL) tuloksia käsitellään koulussa.

Huoltajien kasvatustyön tukeminen sekä kodin ja koulun yhteistyön vahvistaminen kuuluvat yhteisölliseen opiskeluhoitotoimintaan. Keinoja näiden toteuttamiseen ovat esimerkiksi huoltajien kuuleminen, yhteistyö vanhempainyhdistysten kanssa, vanhempainillat ja -vartit.

4.2.1. Esiopetusyksikön monialainen opiskeluhoitoryhmä

Ryhmän koollekutsumisesta vastaa päiväkodin johtaja ja siihen voi kuulua varhaiskasvatuksen opettaja(t), varhaiskasvatuksen erityisopettaja(t), konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja, opiskelijahuoltohenkilöstöä (hyvinvointialueen edustajat) ja tarvittaessa ryhmään kutsutaan myös muita toimijoita. Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhoitossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa.

4.2.2. Perusopetuksen koulun monialainen opiskeluhoitoryhmä

Koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän (KOR) toiminnasta vastaa rehtori. Ryhmään kuuluu rehtorin lisäksi opettajaedustaja(t), erityisopettaja(t), erityisluokanopettaja(t), opiskeluhoitohenkilöstöä (hyvinvointialueen edustajat) sekä yläkoulussa oppilaanohjauksen edustaja.

Ryhmään kutsutaan tarvittaessa myös oppilaskunnan, vanhempainyhdistyksen ja muun koulun henkilöstön edustaja, lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä toimijoita (esim. nuoriso-ohjaajat, etsivän nuorisotyön toimijat, aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajat, Ankkuri-tiimin edustajat).

4.2.3. Lukion monialainen opiskeluhoitoryhmä

Lukion opiskeluhoitoryhmän toiminnasta vastaa rehtori. Ryhmään kuuluu rehtorin lisäksi opettajaedustaja(t), erityisopettaja, opiskeluhoitohenkilöstöä sekä oppilaanohjauksen ja opiskelijoiden edustaja.

5. Toimenpiteet yhteisöllisen työn edistämiseksi

Opiskeluhoito on kaikkien koulu yhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoitotoimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoitossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

5.1. Poissaoloihin puuttuminen, ennaltaehkäisy ja suunnitelmallinen seuranta

Koulun tehtävänä on puuttua suunnitelmallisesti poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seuranta ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhoitotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus.

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin koulu yhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla.

Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta. Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen kiinnitetään siirtymävaiheissa sekä opintojen nivelvaiheissa.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä. Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa.

Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Huoltaja ilmoittaa oppilaan poissaolosta opettajalle viipymättä joko Wilma-viestillä tai puhelimitse soittamalla/viestillä. Muut kuin oppilaan sairauspoissaolot anotaan ennakkoon siihen tarkoitetulla lomakkeella tai Wilmasta löytyvän hakemuksen kautta. Luvan enintään viiden päivän poissaoloon myöntää opettaja/luokanvalvoja/ryhmänohjaaja/varhaiskasvatuksen opettaja, pidempään poissaoloon rehtori / päiväkodin johtaja. Opettajat kirjaavat poissaolot järjestelmiin, joista pystytään seuraamaan oppilaskohtaisesti poissaolojen kokonaismäärää.

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Ellei oppilas saavu kouluun, poissaolosta ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle mahdollisimman pian. Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisiin.

Harjavallan kouluissa on käytössä matala kynnyksinen puuttua runsaisiin poissaoloihin. Luokanopettaja/ luokanvalvoja/ryhmänohjaaja/varhaiskasvatuksen opettaja seuraa oppilaidensa poissaolojen määrää säännöllisesti. Jos oppilaalla on poissaoloja yli 50h, selvitetään yhdessä oppilaan, huoltajien ja opiskeluhoitopalveluiden toimijoiden kanssa poissaolojen tarkemmat syyt. Asia kirjataan Wilman oppilaskohtaiseen muistioon tai muuhun käytössä olevaan järjestelmään.

Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä. Tarvittaessa otetaan yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehdään lastensuojeluilmoitus.

5.2. Järjestyssäännöt

Päiväkoti- ja koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Yhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta, ulkoilua ja välitunteja varten. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan.

Järjestyssääntöjen tarkoituksena on varmistaa opetukseen osallistuvan oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön sekä huolehtia siitä, että oppilas suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyy asiallisesti.

Esiopetuksen säännöt sekä perusopetuksen järjestyssäännöt ovat voimassa ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman mukaiseen toimintaan tai perusopetuslain tai siihen liittyvien säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen toimintaan. Tätä ovat esimerkiksi koulun ulkopuolinen toiminta kuten retket, leirikoulut ja kerhot.

Järjestyssäännöt valmistellaan yhteistyössä yksikön henkilökunnan, huoltajien ja oppilaiden kanssa. Koulun oppilaskuntaa tulee kuulla. Päiväkoti- ja koulukohtaiset järjestyssäännöt ovat osa koulukohtaista opiskelu- huoltosuunnitelmaa (Luku 7).

5.3. Koulukuljetuksen odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Koulukuljetusta odottavalle oppilaalle järjestetään mahdollisuus ohjattuun toimintaan. Ohjattu toiminta voi olla osallistumista tukiopetukseen, kerhotoimintaan tai muuhun ohjattuun toimintaan. Em. koskee oppilaita, joilla on ns. kuljetusetuus. Kuljetusta odottavien oppilaiden valvonnasta, odotuspaikoista, koulualueen liikenejärjestelyistä ja muusta turvallisuuteen liittyvästä sovitaan yksikkökohtaisesti kunkin lukuvuoden alussa. Järjestelyjen toteuttamistavasta päättää yksikön johtaja/rehtori.

5.4. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Harjavallan kouluilla on käytössään koulukohtaiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat.

5.5. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta, häirinnältä

Lapsen edun ensisijaisuus on huomioitava opetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä. Oppilaan velvollisuuksiin on lisätty vaatimus syrjimättömydestä. Oppilaan on käyttydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

Opettajalla ja rehtorilla/päiväkodin johtajalla on velvollisuus ilmoittaa huoltajalle tai muulle edustajalle epäilty kiusaaminen, häirintä, väkivalta ja syrjintä oppimisympäristössä ja koulumatkalla. Ilmoitusvelvollisuus koskee kohteena ollutta ja epäiltyä oppilasta. Perusopetuksessa ja toisella asteella epäamisen aikana oppilaalle ja opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilas- tai opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa, sekä järjestettävä muu opetukseen osallistumiseksi tarvittava tuki oppilaan tai opiskelijan palatessa kouluun tai oppilaitokseen. Oppilaalle ja opiskelijalle tehdään suunnitelma, jossa määritellään käytännöt toimet, joilla tuetaan oppilaan turvallista opetukseen paluuta. Opetuksen epäamisestä päättää kaupungin hallintosäännön mukaisesti rehtori.

Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen voidaan ymmärtää monella tavalla ja ilmiöstä on olemassa erilaisia määritelmiä. Yleisesti kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku oppilas joutuu yhden tai useamman muun oppilaan toistuvan loukkauksen, vahingoittamisen ja/tai syrjimyksen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Se merkitsee usein myös uhrin eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä. Kiusaamistilanne ei ole koskaan tasa-arvoisten ja yhtä voimakkaiden nahistelua, vaan kiusattu on alakynnessä suhteessa kiusaajaan. Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat usein hetkellisiä, eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama oppilas. Kiusaamista on vaikea määritellä

ja mitata, koska siinä on toiminnan lisäksi kyse asenteista; kuinka kiusattu itse asennoituu kiusaamiseensa ja kuinka muut yhteisön jäsenet suhtautuvat kiusattuun. Yhtenä lähtökohtana kiusaamisen määrittelyissä voidaan pitää kiusaamisen kohteeksi joutuneen omia kokemuksia. Jokainen kokee kiusaamisen omalla tavallaan. Koulun aikuisten tehtävänä on selvittää tilanteet niin, ettei kenenkään tarvitse tuntea oloaan turvattomaksi koulussa. Koulussa kiusaamisen määritelmää tarvitaan siksi, että kiusaamiseen voidaan puuttua systemaattisesti ja riittävän varhain. Kiusaamisen määritelmästä olisi hyvä käydä keskustelua myös oppilaiden ja huoltajien kanssa. Huomiota tulisi erityisesti kiinnittää oppilaiden ja aikuisten erilaisiin käsityksiin siitä, mitä he pitävät kiusaamisena ja mitä eivät. Opettajilla, oppilailla ja huoltajilla voi olla erilaiset määritelmät kiusaamisesta, mikä ohjaa heidän toimintaansa käytännön elämässä.

Mitä väkivalta ja aggressiivisuus ovat?

Kaikki toiminta, mikä rikkoo ihmisen oikeutta fyysiseen ja henkiseen koskemattomuuteen, on väkivaltaa. Aggressiivisuudella tarkoitetaan käytöstä, jolla tuotetaan toiselle harmia ja jossa toisen tunteista ei välitetä. Aggressiivisuutta esiintyy sekä suorana väkivaltana että epäsuoremmassa muodossa alistamisena, mitätöimisenä ja huomioimatta jättämisenä.

Mitä häirintä on?

Häirinnällä tarkoitetaan toisen koskemattomuuden tarkoituksellista tai tosiasiallista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri. Sukupuolista häirintää on ei-toivottu huomio, joka liittyy sukupuoleen, esimerkiksi halventava tai alentava puhe toisen sukupuolesta, sukupuoliin liittyvä kiusaaminen, teot, jotka saavat tuntemaan itsensä noloksi, pelokkaaksi, loukkaantuneeksi tai vihaiseksi. Seksuaalista häirintää on muun muassa vihjailu ja seksuaalisesti värittyneet vitsit, vartaloa, puukeutumista tai yksityiselämää koskevat puheet ja kysymykset. Häirintää voi tapahtua myös puhelimen ja netin välityksellä. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi silloin kun sitä jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisee sen olevan epämiellyttävää.

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen

Väkivallan, kiusaamisen ja erilaisen häirinnän ehkäisy on tärkeä osa koulujen yhteisöllistä oppilashuoltotyötä. Tällä työllä voimme vaikuttaa oppilaiden kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin sekä koko kouluyhteisön ilmapiiriin. Jokaisella koululaisella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Perustan kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiselle luovat vuorovaikutus- ja ryhmässä toimimisen taidot, erilaisuuden hyväksyminen, empatiakyky, suvaitsevaisuus ja toisen ihmisen kunnioittaminen. Kaikkien koulussa työskentelevien tulee kohdella toisiaan kunnioittavasti ja tasavertaisesti. Kouluissa on yhteisöllinen toimintakulttuuri, johon kuuluvat mm. koulun järjestyssäännöt, yhteiset/luokkakohtaiset sopimukset sekä niiden noudattaminen ja niistä tiedottaminen. Lisäksi koulussa on oppilaskunta- sekä kummitoimintaa. Luokkatasolla korostuu opettajan oppilastuntemus ja tämän kautta yksittäisen oppilaan kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta. Lisäksi ennakointi ja suunnitelmallisuus auttavat ehkäisemään ongelmatilanteiden syntymistä. Näillä keinoilla turvataan oppilaiden hyvinvointia sekä ehkäistään kiusaamista ja häirintää. Vuorovaikutus- sekä ryhmässä toimimisen taitojen harjoitteluun on olemassa erilaisia materiaaleja, joita opettaja voi hyödyntää työssään ryhmänsä tai luokkansa kanssa. Näissä materiaaleissa on usein valmiiksi mietitty se, miten erilaisuuden hyväksymistä, empatiaa, suvaitsevaisuutta, toisen ihmisen kunnioittamista tai vaikka tunnetaitoja opitaan. Ryhmäytymiseen ja muihin ryhmien sekä luokkien sisäisiin haasteisiin voi tarvittaessa hakea lisätukea ja vinkkejä oppilashuoltoryhmän jäseniltä sekä kaupungin muilta toimijoilta.

Väkivaltatilanteiden syntymistä ehkäistään riittävällä valvonnalla ja puuttumisella. Väkivaltaa ja aggressiivista käyttäytymistä ehkäistään harjoittelemalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja, noudattamalla peleissä ja leikeissä sovittuja sääntöjä sekä suunnitelmallisilla rangaistuskäytännöillä.

5.5.1. Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttuminen

Väkivaltainen ja aggressiivinen käyttäytyminen on kiellettyä ja siihen puututaan henkilökunnan toimesta. Tarvittaessa asian käsittelyyn kutsutaan mukaan muita toimijoita, kuten poliisi, sosiaalityöntekijöitä ja terveydenhuollon edustajia. Väkivaltatilanteiden hallinnassa huomioidaan asiaan liittyvät opetusalan lainsäädännön ehdot. Vakaviin väkivaltatilanteisiin kutsutaan aina poliisi.

Koulussa puututaan kaikkeen epäasialliseen käyttäytymiseen ja kielenkäyttöön. Lisäksi oppilaita rohkaistaan kertomaan epäkohdista koulun henkilökunnalle ja huoltajille – koulun henkilökunta neuvoo ja ohjaa erilaisien taitojen harjoittelussa, kuten puheeksi ottamisen taidot. Kun esiopetukseen tai koululle tulee tieto tai epäily kiusaamisesta tai häirinnästä, tiedon saanut aikuinen selvittää tilannetta tilanteen vaatimalla tavalla niin, että oppilaat saavat kuulluksi tulemisen kokemuksen.

- Mikäli kyseessä on yksittäinen tilanne, tilanteen havainnut aikuinen keskustelee ja selvittää tilanteen yhdessä osallisten kanssa.
- Mikäli kyseessä on yksittäinen ja pieni asia, jonka oppilaat voivat ratkaista itse, ohjataan oppilaita löytämään ratkaisu keskenään esimerkiksi Verso-toiminnan kautta tai tilanne selvitetään aikuisen tuella.
- Mikäli kyseessä on epäasiallinen käytös tai häirintä, voi koulun aikuinen järjestää asiasta kasvatuskeskustelun ja määrätä perusopetuksessa tarvittaessa jälki-istuntoa.
- Mikäli kyseessä on toistuva kiusaaminen tai häirintä, asiasta tiedon saanut aikuinen vie asian koulussa sovittujen käytänteiden mukaisesti eteenpäin.

Kiusaamisen selvittäminen etenee siten, että kiusatun ja kiusaamiseen osallistuneiden oppilaiden kanssa keskustellaan ikätasoon sopivalla tavalla. Keskusteluissa kuullaan kaikkien osallisten kuvaus tapahtumista. Keskeistä keskusteluissa on ratkaisukeskeisyys. Kiusaamiseen osallistuneiden kanssa sovitaan siitä, miten toimintaa muutetaan, jotta kiusaaminen loppuu. Perusopetuksessa keskustelujen kulku sekä se mitä on sovittu, kirjataan ylös Wilmaan oppilaskohtaiselle kasvatuskeskustelulomakkeelle tai muistioon. Koulun aikuiset tiedottavat kaikkien osapuolten huoltajia käsiteltävänä olevasta asiasta ja huolehtivat seurantakeskustelujen suorittamisesta ja kirjaamisesta eri osapuolten kanssa.

Jos kiusaamisen selvittely hankaloituu, eikä tilannetta saada ratkeamaan, perustetaan tarpeen mukaan jokaiselle osalliselle oppilaskohtainen monialainen yksilökohtainen opiskeluhoitoryhmä. Mikäli näistä toimista huolimatta kiusaamiskokemus vaikeuttaa oppilaan arkea ja koulunkäyntiä, voidaan oppilas ohjata yksilökohtaisen opiskeluhoollon palvelujen piiriin (mm. kuraattori- ja psykologipalvelut). Tarpeen mukaan koulun aikuiset voivat kutsua asian selvittämiseen mukaan koulun ulkopuolisia tahoja esim. Ankkuri-tiimin jäseniä. Lisäksi koulun aikuiset voivat ohjata perheitä selvittämään yhdessä oppilaan asiaa vapaa-ajalla sekä hakemaan tukea selvittelyyn alueen sovittelutoimistosta.

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma esiopetuksessa

KIUSAAMISEN EHKÄISYN JA PUUTTUMISEN SUUNNITELMA

Mitä kiusaaminen on?

- Tahallista ja toistuvaa pahan mielen tuottamista toiselle
- Vallankäyttö, toisen hallinta & alistaminen
- Sanallinen kiusaaminen
 - nimittely, lällättely, ilveily
 - haukkuminen, ulkonäön arvosteleminen
 - matkiminen, toiselle rumasti puhuminen
- Fyysinen kiusaaminen
 - potkiminen, lyöminen, töniminen
 - pureminen, nipistäminen, vaatteista repiminen
 - leikkien rikkominen
- Psyykinen kiusaaminen
 - uhkailu, manipulointi, kiristäminen, vähätteleminen
 - puhumattomuus, toista ei kuunnella
 - leikkisääntöjen muuttaminen itselle eduksi
 - leikin ulkopuolelle jättäminen

Kiusaamisen ehkäisy

Yhteiset

- Yhteiset pelisäännöt & sopimukset
 - turvallinen ilmapiiri
- Puututaan tilanteisiin välittömästi, selvitetään riidat yhdessä
- Keskustellaan hyvistä käytöstavoista
- Ryhmytyminen – Me-henki

Aikuiset

- Aikuisen aito läsnäolo ja saatavilla olo
- Ennakoidaan tilanteita etukäteen
 - pienryhmät, siirtymätilanteet
- Itsetunnon vahvistaminen
- Positiivinen palaute
- Aikuinen mukana leikeissä
- Oikeudenmukaisuus – lapsi nähdään omansa itsenäisenä ja häntä kunnioitetaan sellaisena
- Yhteistyö vanhempien kanssa

Lapset

- Vuorovaikutustaitojen harjoittelu
 - opetellaan yhdessäoloa

Kiusaamiseen puuttuminen

- Tilanteeseen puututaan, kun:
 - lapsi on yksin, paha mieli, itkee
 - lapsi kokee tilanteen esim. ahdistavana
 - kyseessä selvästi esim. fyysinen kiusaaminen
- Puuttumisen keinot:
 - Aikuinen tilanteessa rauhoittaja/ selvittäjä
 - Tilanteen käyminen läpi lasten kanssa
 - Tilanteen rauhoittaminen
 - eri tiloihin jakaminen
- Tilanteen selvittäminen keskustelemalla:
 - Syy kiusaamiseen
 - Miten tulee toimia seuraavalla kerralla
 - Toisen asemaan asettuminen, miltä tuntuu
 - Anteeksi pyytäminen & anteeksi antaminen
 - Aikuisen syy avoin kaikille
 - Lasta kunnioittaen
 - ei menetä kasvoja muiden edessä

Puuttumisen välineet

ja yhteistyö vanhempien kanssa

- Yhteiset pelisäännöt ja sopimukset
 - käydään yhdessä lasten kanssa läpi
- Positiiviset palautteet
- Läsnäolo, keskittyminen lapsiin
- Vanhempien kanssa käydään avointa, rehellistä keskustelua
- Kiusaamistilanteissa käydään keskustelu molempien osapuolien vanhempien kanssa
 - kerrotaan että asia käsitelty
- Huumori ja hyvä ilmapiiri!

5.5.2. Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille sekä suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisystä ja niihin puuttumisesta tiedotetaan oppilaita, huoltajia ja henkilökuntaa lukuvuosittain. Lukuvuoden alussa henkilökunnan kanssa käydään läpi suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Kouluterveydenhuolto seuraa kiusaamiskokemusten ilmenemistä säännöllisesti terveystarkastusten yhteydessä. Yksikön yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä seuraa ja arvioi väkivaltaa, kiusaamista

ja häirintää luokkien ja koko yksikön tasolla. Tilannetta seurataan koulun oppilaille ja huoltajille laadituilla kyselyillä ja/tai tarvittaessa tietyille oppilasryhmälle kohdennetuilla kyselyillä. Suunnitelman toteutumista seurataan lukuvuosittain ja sitä päivitetään aina tarvittaessa.

5.6. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt

- 6 - vuotiaiden terveystarkastukset huoltajien toimesta lastenneuvolassa.
- Terveystarkastukset luokittain: Yksilöllisten terveystarkastusten yhteydessä 1. luokalla oppilaille kerrotaan kouluterveydenhuollosta ja annetaan tietoa terveellisestä ruokavaliosta, liikunnasta, unen määrästä ja puhtaudesta. 3. luokalla tarkastusten yhteydessä aiheina on terveys- ja sairaus, joka sisältää tietoa omien valintojen merkityksestä ja oman terveyden vastuusta. 5. luokalla terveydenhoitaja pitää terveystarkastustunnin murrosikään liittyen. 7. luokalla aiheena on seksuaalisuus, päihteet ja oppilaiden omat kysymykset aiheeseen liittyen. 8. luokalla on tutustuminen ehkäisyneuvolaan ja terveystarkastustunti ehkäisyasioista. 9. luokalla terveystarkastustunti sukupuolitaudeista.
- Koulut käyttävät Kouluterveyskyselyn (THL) tarjoamaa tietoa kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisessä, vanhempainilloissa keskustelun pohjana, oppilashuoltotyössä sekä terveystiedon opetuksessa.
- MOVE-mittaukset 5. ja 8.luokilla kansallisten ohjeistusten mukaan.

5.7. Terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastukset

Terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus tehdään kolmen vuoden välein (Terveydenhuoltolaki 16 §).

Kouluterveydenhoitaja organisoii tarkastuksen, jossa ovat mukana ympäristöterveydenhuollon edustaja (terveystarkastaja), rehtori/päiväkodin johtaja, kouluterveydenhoitaja ja/tai -lääkäri, työterveyshuollon edustaja, työsuojelun edustaja ja kiinteistöhoitaja.

Kouluterveyskyselyjen (THL) tuloksia kouluympäristön osalta tulee hyödyntää tarkastuksessa. Tarkastuksen tulokset kirjataan tätä varten suunnitellulle lomakkeelle. Rehtori/ päiväkodin johtaja yhteistyössä tarkastusryhmän kanssa seuraa sovittujen korjaus- ja muutostoimenpiteiden toteutumista.

Vanhempien ja oppilaiden edustus on tärkeää tarkastusta tehtäessä. Heille annetaan mahdollisuus tuoda tiedossaan olevat kouluyhteisöön ja opiskeluympäristöön liittyvät epäkohdat ja muutostarpeet esiin tiedottamalla tulevasta kouluyhteisön ja opiskeluympäristön tarkastuksesta. Lisäksi vanhempainyhdistykset osallistuvat kouluissa mahdollisuuksien mukaan koulun fyysisen ympäristön kehittämiseen.

5.8. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty, tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka, joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. (POL 29 § 2 mom.)

Rehtorilla / päiväkodin johtajalla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla

oppilas häiritsee opetusta tai oppimista. (POL 36 d § 1, katso myös 2 – 4 mom.) Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.

Koulun opettajalla ja rehtorilla/päiväkodin johtajalla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. (POL 36 e § 1, katso myös 2–5 mom.) Edellä mainitut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos oppilaalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan. (POL 36 g § 2, katso myös 1, 3-4 mom.)

Oppilaan fyysisestä tarkastamisesta ja mahdollisesta kielletyn omaisuuden haltuunotosta tulee tehdä selvitys, joka kirjataan Wilmaan.

Harjavallan kaupunki on ns. savuton työpaikka. Tupakointi on kielletty mm:

- perhepäivähoidon sisätiloissa perhepäivähoidon aikana, päiväkotien sisätiloissa ja ulkoalueilla sekä lastensuojelulain (417/2007) tai mielenterveyslain (1116/1990) nojalla hoitoa antavien laitosten alle 18-vuotiaille tarkoitetuissa sisätiloissa ja heille tarkoitetuilla ulkoalueilla,
- perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa ja oppilasasuntoloissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla,
- virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatuissa sisätiloissa,
- sisätiloissa järjestettävissä yleisissä tilaisuuksissa,
- työyhteisöjen yhteisissä ja yleisissä sekä asiakkaille tarkoitetuissa sisätiloissa,
- ulkoalueilla järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksissa ja katsomoissa sekä muissa tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetuissa tiloissa, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan. (Tupakkalaki 12 §)

5.9. Henkilöstön perehdyttäminen yhteisölliseen työhön

Toimenpiteiden käyttö on päiväkodeissa ja oppilaitoksissa koordinoitua ja ohjeistettua. Ohjeistukset löytyvät yksiköiden omista tai kaupungin tason suunnitelmista.

6. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskelijahuolto)

6.1. Monialaisen asiantuntijaryhmän (MAR) johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Ryhmään voi kuulua terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, lääkäri, oppilaanohjaaja, luokanopettaja/ohjaaja, erityisopettaja tai muu siinä tilanteessa keskeinen opetushenkilöstön jäsen.

Se henkilö, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu, kutsuu ryhmän koolle, toimii puheenjohtajana ja hankkii oppilaan ja/tai huoltajan suostumuksen/kirjallisen luvan. Useimmiten ryhmän kokoa opettaja, rehtori/päiväkodin johtaja, kuraattori, psykologi, kouluterveydenhoitaja tai -lääkäri. Myös muut edellä mainituista voivat koota ryhmän.

Ryhmän puheenjohtaja vastaa, että asian käsittely kirjataan oppilaan yksilölliseen oppilashuoltokertomukseen ja että se säilytetään lain vaatimalla tavalla opiskeluhuoltorekisterissä.

6.2. Opiskeluhuoltopalveluihin ohjaaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskelijoilla ja heidän huoltajillaan on tieto oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta.

Oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon etuuksia ja palveluja.

6.3. Yksilöllisen opiskeluhuollon kirjaaminen - opiskelijakertomukset

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskelijahuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskelijahuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskelijahuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,
- asian aihe ja vireille panija,
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet,
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.
- Jos sivulliselle annetaan oppilashuolto-kertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Kunnallisten asiakirjojen säilyttämistä ohjaa julkisuuslaki ja henkilötietolaki sekä ohjeistus kunnallisten asiakirjojen säilytysajoista. Koulutyössä syntyviä asiakirjoja säilytetään seuraavien ohjeiden mukaan:

- Oppilasta koskevat asiakirjat ovat salaisia asiakirjoja (Julkisuuslaki 24 §).
- Opiskelijahuoltoryhmän muistioita säilytetään oman tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään 10 vuotta.

- Oppilasasioiden osalta oppilashuoltoryhmän muistioita säilytetään oppivelvollisuusaika + 10 vuotta. Ne arkistoidaan aikajärjestyksessä lukitussa tilassa. Kirjaukset on tehtävä niin, että salassa pidettävät merkinnät voidaan tarvittaessa erottaa muista.
- Oppilashuoltotyössä syntyneitä muita oppilaskohtaisia asiakirjoja säilytetään oppivelvollisuusaika + 10 vuotta
- HOJKS säilytetään oppivelvollisuusaika + 10 vuotta.
- Oppilaanohjaajan oppilastietoja säilytetään oppivelvollisuusaika + 10 vuotta.
- Opiskeluhoitotyössä syntyy henkilörekisteri oppilaskohtaisista asiakirjoista.

Koulun opiskeluhoitorekisterin lisäksi esim. psykologi ja kuraattori pitävät asiakkaistaan koulun muista rekistereistä erillisiä asiakasrekistereitä. Kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri tekevät oppilaasta merkintöjä potilasrekisteriin, joka kuuluu osarekisterinä terveyskeskuksen potilasrekisteriin. (Perusopetuslaki 628/1998.)

6.4. Rekisterin pito ja tietojen tallettaminen

Opiskeluhoillon kertomuksista muodostuvat tiedot kirjataan opiskelijakohtaisesti koulun rekisteriin, Wilmaan. Sitä ylläpitää Harjavallan kaupunki.

Opiskeluhoillon kuraattorien, terveydenhoitajien ja opintopsykologien potilas/asiakastietorekisteristä vastaa Satakunnan hyvinvointialue.

Kuraattorit siirtyivät 1.1.2023 sosiaalihuoltolain alle ja heidän lain mukainen kirjaamisjärjestelmänsä on kilpailutuksessa ja vaihtuu 2024 aikana. Rekisterin pitäjänä Satakunnan HVA. Siirtymävaiheen aikana kuraattorit kirjaavat tarvittaessa tiedot oppilashuoltolain mukaisiin järjestelmiin, joita hallinnoi Harjavallan kaupunki.

Opintopsykologit siirtyvät kirjaamaan asiakastiedot terveydenhuollon järjestelmiin. Siirtymävaiheen aikana psykologit kirjaavat tiedot oppilashuoltolain mukaisiin järjestelmiin, joita hallinnoi Harjavallan kaupunki.

6.5. Salassapito ja tietojen luovuttaminen

Opiskeluhoitorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä opiskelijaa taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:ssä säädetään.

Oppilaitoksen henkilöstö, opiskeluhoitopalveluja toteuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt taikka niiden toimeksiannosta tai muutoin niiden lukuun opiskeluhoillon toimenpiteisiin osallistuvat ammattihenkilöt, opetusharjoittelua suorittavat ja muut opetuksen tai yksilökohtaisen opiskeluhoillon toteutukseen osallistuvat henkilöt taikka opetuksen ja koulutuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet eivät saa antaa sivullisille yksilökohtaisen opiskeluhoillon asiakirjoihin sisältyviä tai muuten tietoonsa saamia yksittäistä opiskelijaa koskevia salassa pidettäviä tietoja, jos siihen ei ole:

- 1) asianomaisen henkilön tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen laillisen edustajansa kirjallista, yksilöityä suostumusta; taikka
- 2) tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa lain säännöstä.

Sivullisella tarkoitetaan henkilöä, joka ei osallistu asianomaisen opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoillon tarpeen selvittämiseen tai sen toteutukseen taikka niihin liittyviin tehtäviin.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen henkilöiden salassapitovelvoitteista säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22 §:ssä (asiakirjasalaisuus) ja 23 §:ssä (vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto).

23 § (Laki oppilas- ja opiskelijahuollosta)

Oikeus poiketa salassapitovelvoitteista

Opiskeluhoitoa koskevista salassapitovelvoitteista voidaan poiketa siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 7 luvussa säädetään, ellei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoitoon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhoitoon vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhoitoon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.

Jos opiskelija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen, aikaisemman koulutuksen järjestäjän on pyydettävä opiskelijan taikka, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa suostumus siihen, että uudelle koulutuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhoitoon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhoitoon jatkuvuuden kannalta

6.6. Opiskeluhoito kurinpitotilanteissa tai opetuksen epäämisen yhteydessä

Oppilaalle, joka on erotettu määräajaksi tai jolta on evätty opetus jäljellä olevan oppitunnin tai kahden työpäivän ajaksi, tulee opetuksen järjestäjän järjestää tarvittava oppilashuolto. (POL 36 §)

Evättäessä oppilaalta oikeus opetukseen loppupäiväksi oppilas odottaa esikoulussa tai koululla, kunnes huoltaja tulee hänet hakemaan. Oppilaalle ja huoltajalle tiedotetaan mahdollisimman pian mahdollisuudesta opiskeluhoitopalveluihin.

6.7. Opettajaa koskevat toimintakäytännöt laajojen terveystarkastusten oppilaskohtaisissa asioissa

Laaja terveystarkastus tehdään 1., 5. ja 8. luokkien oppilaille. Tarkastuksen tekevät terveydenhoitaja ja koululääkäri ja siihen kutsutaan oppilaan lisäksi myös hänen huoltajansa.

Huoltajan kirjallisella suostumuksella laajaan terveystarkastukseen sisällytetään opettajan arvio oppilaan selviämistä ja hyvinvoinnista koulussa. Arviossa ovat terveyden- ja sairaanhoidon tai tuen tarpeen arvioimiseksi sekä niiden järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot. Tieto siirtyy Opetushallituksen ja THL:n yhteistyönä tehdyllä lomakkeella. Terveystarkastuksen jälkeen opettaja saa tarvittaessa huoltajan tai oppilaan suostumuksella palautteen terveystarkastuksessa esiin nousseista asioista.

Laajoista terveystarkastuksista tehtyä yhteenvetoa käytetään arvioitaessa luokka- ja koulu yhteisön tilaa ja mahdollisten lisätoimenpiteiden tarvetta. Yhteenveto ei saa sisältää henkilötietoja.

6.8. Oppilaan koulupäivän aikaisen lääkityksen tai erityisruokavalion ilmoittamisen käytännöt

Oppilaan tarvitseman lääkityksen sekä hoidon tukeminen koulussa sovitaan monialaisesti ja tapauskohtaisesti yhdessä huoltajien, oppilaan, kouluterveydenhuollon, koulun henkilöstön ja hoitavan tahon kanssa suullisesti ja kirjallisesti.

Terveydenhuollon toimijoilla on kokonaisvastuu oppilaan terveydenhuollosta, jolloin kouluterveydenhuollon tulee olla aina tietoinen oppilaan yhteyksistä erikoissairaanhoidon, saamasta hoidosta sekä tehdyistä tutkimuksista.

Huoltaja:

- tiedottaa opettajaa/luokanvalvojaa oppilaan allergioista ja koulupäivän aikaisen lääkityksen tarpeesta ja käytännöistä
- ilmoittaa oppilaan erityisruokavaliosta esiopetuksessa erityisruokavalioilmoituslomakkeella esiopetusyksikköön ja perusopetuksessa suoraan kaupungin ruokahuollolle

Opettaja/luokanvalvoja:

- tiedottaa riittävässä määrin koulun muulle henkilökunnalle tiedon oppilaan allergioista ja/tai koulupäivän aikaisen lääkityksen tarpeesta

Terveydenhoitaja:

- arvioi ja varmistaa erityisruokavalioiden jatkamisen tarpeellisuuden kunkin lukuvuoden alussa
- toimii yhteistyössä ruokahuollon kanssa

Koululääkäri:

- kartoittaa erityisruokavalion oikeellisuuden laajoissa terveystarkastuksissa ja aina tarvittaessa

Terveydenhuollon toimijat:

- vastaa Filhan allergiasuosituksen sekä Käypähoitosuosituksen mukaisista toimintatavoista allergioiden tutkimiseksi, hoitamiseksi sekä siedätys- ja altistusohjauksesta.

7. Yksikkökohtaiset opiskeluhoitosuunnitelmat

(tarvittavat yksikkökohtaiset täydennykset kohtaan 7.1. ja myös muihin kohtiin, jos em. yleinen osio ei ole riittävän kattava oman yksikön osalta)

7.1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. **Tiedot ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten**

henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden oppilaiden ja koulu yhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa.

Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhoollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arvioissa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arvioissa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arvioissa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (*HVA täydentää syksyllä 2023*)

Opetuksen järjestäjän arvioissa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

Harjavallan kaupungin arvio opiskeluhoollon palveluista henkilötyövuosina:

Kuraattoripalvelut:

- alakoulut (luokat 0-6)	2 henkilötyövuotta
- yläkoulu (luokat 7-9)	1 henkilötyövuosi
- lukio	0,5 henkilötyövuotta

Psykologipalvelut:

- varhaiskasvatus ja esiopetus	0,2 henkilötyövuotta
- perusopetus	1 henkilötyövuosi
- lukiokoulutus	0,2 henkilötyövuotta

Kouluterveydenhuolto

- perusopetus	1,5 henkilötyövuotta

7.2. Koulu yhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoolto) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu koulu yhteisön hyvinvoinnista.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat
- poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat
- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen

7.3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea. Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuisa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

7.4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

- koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

7.5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lapsen edun ensisijaisuus on huomioitava opetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä. Oppilaan velvollisuuksiin on lisätty vaatimus syrjimättömyydestä. Oppilaan on jatkossa käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

Opettajalla ja rehtorilla on velvollisuus ilmoittaa huoltajalle tai muulle edustajalle epäilty kiusaaminen, häirintä, väkivalta ja syrjintä oppimisympäristössä ja koulumatkalla. Ilmoitusvelvollisuus koskee kohteena ollutta ja epäiltyä oppilasta. Perusopetuksessa ja toisella asteella epäämisen aikana oppilaalle ja opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilas- tai opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa, sekä järjestettävä muu opetukseen osallistumiseksi tarvittava tuki oppilaan tai opiskelijan palatessa kouluun tai oppilaitokseen. Oppilaalle ja opiskelijalle tehdään suunnitelma, jossa määritellään käytännöt toimet, joilla tuetaan oppilaan turvallista opetukseen paluuta. Opetuksen epäämisestä päättää rehtori.

Kriisisuunnitelma

Harjavallassa kouluille on laadittu kriisisuunnitelma, joka päivitetään vuosittain lukuvuoden alkaessa. Kriisisuunnitelma ja ns. surulaatikko löytyvät jokaisesta yksiköstä.

Kriisisuunnitelmassa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

Kriisisuunnitelman sisältö käydään työyhteisön kanssa yhdessä läpi uuden lukuvuoden alkaessa.

8. Opiskeluhoitotyön seuranta, arviointi ja kehittämistyö

Opiskeluhoitosuunnitelma tarkistetaan samassa yhteydessä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma päivitetään.

Rehtori/Päiväkodin johtaja yhdessä muun henkilöstön kanssa arvioi koulukohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista lukuvuosittain.

Opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista seurataan sivistyspalveluiden johtoryhmän, rehtorikokousten sekä opiskeluhoitotyön ohjausryhmän toimesta.

- Kaikki esiopetuksen, koulun ja oppilaitosten aikuiset ovat sitoutuneet yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön, varhaiskasvatuksessa hyvinvointityöhön.
- Työtä suunnitellaan, toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään yhdessä lasten, nuorten ja vanhempien kanssa. Työn lähtökohdaksi on tieto yhteisön ja ympäristön tilanteesta.
- Monialaiselle yhteistyölle on rakenteet ja selkeä vastuunjako.
- Yhteisön ulkopuoliset toimijat osallistuvat monialaiseen työhön.
- Yhteisöllisen opiskeluhoitotyön tuloksia seurataan ja arvioidaan järjestelmällisesti.
- Kaikkien lasten, nuorten ja perheiden osallisuus varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa, koulussa ja oppilaitoksissa on vahvaa ja tasavertaista.
- Lasten ja nuorten kokema vuorovaikutus yhteisössä on runsasta ja heidän osallisuutensa ulottuu entistä monipuolisempiin ja vaikuttavampiin sisältöihin.
- Oppilaskunta-/opiskelijakuntatoiminta on osallistavaa, yhteisöllistä ja vaikuttavaa.
- Vanhempaintoiminta on mahdollisuuksien mukaan kytketty osaksi yhteisön hyvinvointityötä.